

**Giovanni Macchia, *Vita, avventure et morte di Don Giovanni*.
Adelphi, 1991. (Traducció: TNC)**

L'ateisme només és la condició preliminar del donjoanisme, la base sòlida sobre la qual el protagonista se sustentarà en la seva reivindicació obstinada de la llibertat, l'espasa esmolada amb què tallarà tots els vincles que el lliguen a la religió i la moral. Aquesta llibertat [...] s'ha de transformar en pur amor de la vida. El sentiment del no-res, propi del segle XVII, aquest menyspreu per l'eternal «*memento mori*» [...], s'han de capgirar positivament en vitalitat frenètica, en exaltació de la dona, no només com a objecte de culte en el sentit medieval o petrarquista, sinó com a font inesgotable d'un plaer ben terrenal. [...]

Sense estar gens fascinat pels debats teològics o senzillament teòrics, Don Joan té altres coses al cap: és un geni de la pràctica. Quan arribi el moment, per necessitat, fins i tot podrà arribar a renegar si li convé del seu ateisme (com passa a Molière). Però no deixa de ser mai ell mateix. [...]

La llegenda es basa en una irremeiable separació entre el cel i la terra, un element típicament popular. Don Joan representa la terra sense el cel, amb les seves delícies immediates i concretes. El que podrien ser les delícies celestes, no es permetia veure-ho al públic. El cel condemna, no deixa de dirigir inútils invitacions al penediment, però no promet res de concret. No quedava res més, doncs, per al públic que gaudir del plaer de Don Joan, divertir-se fins i tot quan matava, fins i tot feliç, jesuíticament, pel fet de no ser arrossegat en la condemna del pecador. La seva crueltat associada a l'erotisme, expressió total del seu ésser, la seva manera d'anar directe al gra, amb valentia, el convertien en una mena d'antiheroi que agradava diabòlicament al públic. Però alhora l'increïble ardor que desplega en la seva persecució d'un objectiu reputat fútil, un tema digne com a molt de novel·letes llicencioses, d'anècdotes picants, la seva impassibilitat davant el càstig i la mort, el seu rebuig al penediment covard, la seva afirmació d'un sentiment cavalleresc i feudal de l'honor, tot plegat el convertia també en un heroi. El sexe, servit per una vitalitat inesgotable, adquireix a través d'ell una dimensió extraordinària, que desembocarà en la psicopatia sadiana. S'ha dit que l'amor és un invent del segle XII. Però va ser el segle XVII el que va inventar l'erotisme, amb totes les seves degeneracions i la seva bogeria: va inventar Don Joan.